

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 28.06.1976, sp. zn. 1 Cz 20/75, ECLI:CZ:NS:1976:1.CZ.20.1975.1

Číslo: 29/1978

Právní věta: Pre posúdenie zodpovednosti za škodu vzniknutú uhynutím včelstiev po letecky vykonávanom postreku porastov chemickými látkami treba sa zaoberať aj tým, či organizácia vykonávajúca postrek postupovala podľa pokynov, ktoré dostala od organizátora tohto postreku.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 28.06.1976

Spisová značka: 1 Cz 20/75

Číslo rozhodnutí: 29

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy: 37/1963 Sb. 40/1964 Sb. § 421

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

29

Pre posúdenie zodpovednosti za škodu vzniknutú uhynutím včelstiev po letecky vykonávanom postreku porastov chemickými látkami treba sa zaoberať aj tým, či organizácia vykonávajúca postrek postupovala podľa pokynov, ktoré dostala od organizátora tohto postreku.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 28. 6. 1976, [1 Cz 20/75](#))

Žalobca sa domáhal, aby mu obidve žalované organizácie solidárne nahradili škodu, ktorú utrpel uhynutím včelstiev. Tvrdil, že škoda mu vznikla tým, že žalovaná poľnohospodárska organizácia dala na svojich poliach robiť postrek na ochranu proti škodcom a tento postrek robil pracovník žalovaného podniku pre leteckú činnosť, pričom obidve žalované organizácie porušili povinnosti vyplývajúce z predpisov o ochrane včelstiev.

Okresný súd v Trebišove rozsudkom zaviazal oboch žalovaných, aby žalobcovi zaplatili každý po 2831 Kčs, a vo zvyšku žalobu zamietol. Súd prvého stupňa konštatoval časovú, miestnu a vecnú súvislosť medzi postrekom, ktorý vykonal druhý žalovaný na objednávku prvého žalovaného, a medzi uhynutím včiel žalobcu a dospel k záveru, že žalované organizácie spôsobili uhynutie včiel žalobcu porušením svojej právnej povinnosti. Z výsledkov vykonaného dokazovania súd vyvodil, že žalované organizácie vykonali ničenie škodcov jedovatými prostriedkami na kvitnúcich porastoch

navštevovaných včelami, hoci takého ničenie bez osobitne povolenej výnimky sa podľa ustanovenia § 3 vyhlášky č. 37/1963 Zb. nesmie vykonávať; okrem toho si žalované organizácie nezadovážili údaje o umiestnení včelstiev a žalovaný podnik pre leteckú činnosť nesplnil povinnosť uloženú v ustanovení § 15 ods. 1 citovanej vyhlášky, totiž oznámiť 24 hodín vopred zamýšľané ošetrovanie porastov postrekom. Súd prvého stupňa priznal žalobcovi nárok na náhradu celej vzniknutej škody, dospel však k záveru, že solidárna zodpovednosť žalovaných neprichádza do úvahy; preto rozdelil povinnosť nahradiť škodu medzi oboch žalovaných v rovnakom pomere.

Proti tomuto rozsudku podali odvolanie žalované organizácie. Žalovaná poľnohospodárska organizácia poukazovala na to, že splnila svoju ohlasovaciu povinnosť, že postrekom nebol zasiahnutý kvitnúci porast a že rozsah a výška škody neboli náležite preukázané. Žalovaný podnik pre leteckú činnosť žiadal takisto o zmenu rozsudku a o zamietnutie žaloby a poukazoval na to, že čo do porušenia povinnosti, ktoré právne predpisy ukladajú organizátorovi postreku, nemožno zakladať jeho zodpovednosť, pretože je iba vykonávateľom letecko-chemických prác na základe dispozícií organizátora alebo iného zmluvného kontrahenta, ktorý organizuje postrek.

Krajský súd v Košiciach potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu. Odvolací súd bol toho názoru, že nie je vylúčené, aby organizátorom letecko-chemického postreku v zmysle „Zásad pre letecko-chemickú činnosť v poľnohospodárstve a lesníctve“ bola po dohode s výrobnou poľnohospodárskou správou organizácia pre leteckú činnosť, najmä keď s objednávateľom postreku neuzavrela hospodársku zmluvu. Odvolací súd poukázal na to, že podľa týchto „Zásad“, ktoré boli uverejnené pod č. 42/1967 vo Vestníku Ministerstva poľnohospodárstva a výživy v čiastke 25/1967, sú všetci pracovníci povinní riadiť sa pri tejto činnosti československou štátnou normou č. 46 5810. Táto povinnosť sa vzťahuje aj na pilota, ktorý postrek vykonáva a ktorý podľa citovanej normy je povinný osobne si prezrieť plochy určené na ošetrovanie. Tá istá norma zakazuje, aby sa postrek vykonával prostriedkami, ktoré sú včelám škodlivé, na kvitnúcich porastoch v čase, keď včely lietajú. Preto odvolací súd vyvodil porušenie povinností a teda aj zodpovednosť za škodu aj u žalovaného podniku pre leteckú činnosť.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že uvedenými rozsudkami súdov obidvoch stupňov bol porušený zákon.

Z odôvodnenia :

V prejednávanej veci súdy obidvoch stupňov vo svojich rozsudkoch vyvodzovali zodpovednosť žalovaných organizácií z porušenia povinností uložených vo vyhláške č. 37/1963 Zb. 1), ďalej v „Zásadách pre letecko-chemickú činnosť v poľnohospodárstve a lesníctve“ (uverejnených v čiastke 25/1967 Vestníka Ministerstva poľnohospodárstva a výživy) ako aj v československej norme ČSN 46 5810. Konkrétne išlo u žalovaného podniku pre leteckú činnosť o ohlasovaciu povinnosť podľa ustanovenia § 15 citovanej vyhlášky. O zákaz vykonávať postrek na kvitnúcich porastoch navštevovaných včelami podľa ustanovenia § 3 vyhlášky č. 37/1963 Zb. a bodu 35 ČSN 46 5810, ako aj o povinnosť zadovážiť si údaje o umiestnení včelstiev podľa ustanovenia § 9 vyhlášky č. 37/1963 Zb.

Všetky tieto povinnosti sú uložené organizátorovi letecko-chemických prác. Odvolací súd poukázal na to, že organizátorom je tá organizácia, ktorá uzavrela s podnikom pre leteckú činnosť hospodársku zmluvu, pričom konštatoval, že medzi obidvoma žalovanými organizáciami hospodárska zmluva uzavretá nebola. Súčasne však odvolací súd poukázal na posledný odsek „Zásad“, ktorý nevylučuje, aby organizátorom bola aj sama letecká organizácia po dohode s výrobnou poľnohospodárskou správou. O tom, či došlo k takejto dohode medzi žalovaným podnikom pre leteckú činnosť a poľnohospodárskou správou, sa však odvolací súd nepresvedčil. Nebolo teda preukázané, že by tento žalovaný podnik bolo možno považovať za organizátora postreku a že by ho zatažovali povinnosti,

ktoré sú v spomenutých predpisoch uložené výlučne organizátorovi. Záver o zodpovednosti tohto žalovaného z uvedeného dôvodu nie je teda náležite podložený.

Avšak aj v tom prípade, že žalovaný podnik pre leteckú činnosť nebol organizátorom letecko-chemických prác, ale iba ich vykonávateľom, nemožno ho považovať za vyňatého z povinnosti dbať na ochranu včelstiev pri ničení škodcov rastlín.

Vyhláška č. 37/1963 Zb. o ochrane včiel, vôd a rýb pri ničení škodcov rastlín chemickými prostriedkami je všeobecne záväzný právny predpis a pokiaľ zakazuje vykonávanie postreku určitých kultúr za určitých okolností určitými prostriedkami, vzťahuje sa tento zákaz na všetky osoby zúčastnené na uvedenom ošetrovaní rastlín, a to bez zreteľa na to, ktorej z nich je uložené ohlásiť pripravované ošetrovanie, ako aj bez ohľadu na to, kto má povinnosť žiadať o povolenie výnimky z tohto zákazu.

Takisto záväzným predpisom pre všetkých účastníkov je norma ČSN 46 5810 o leteckom ošetrovaní a hnojení poľnohospodárskych kultúr, vydaná s účinnosťou od 1. 7. 1964. Podľa ustanovenia § 3 zákona č. 96/1964 Zb. o technickej normalizácii sú totiž organizácie vykonávajúce činnosť upravenú technickou normou povinné postupovať pri tejto svojej činnosti podľa ustanovení technickej normy. Na túto normu odkazujú aj uvedené „Zásady“, v ktorých sa uvádza, že pri organizovaní prevádzky lietadiel sú všetci pracovníci povinní riadiť sa ČSN 46 5810; v tejto norme sa pod bodom 35 jednak takmer doslovne opakujú zákazy uvedené vo vyhláške č. 37/1963 Zb., a jednak sa v poznámke k ustanoveniu tohto bodu na vyhlášku č. 37/1963 Zb. výslovne poukazuje.

Aj keď teda žalovaný podnik pre leteckú činnosť nemožno robiť zodpovedným za škodu, ktorá vznikla tým, že boli porušené povinnosti, ktoré príslušné predpisy ukladajú organizátorovi postreku, nemožno z toho ešte vyvodzovať, že letecká organizácia v žiadnom prípade nezodpovedá a ani nemôže zodpovedať za škodu vzniknutú postrekom, ktorý vykonávala. Ak je totiž príčinná súvislosť medzi postrekom, ktorý vykonáva pilot, a medzi škodou, ktorú utrpel poškodený, treba skúmať, či žalovaný podnik pre leteckú činnosť nezaťažuje podľa ustanovenia § 421 O. z. zodpovednosť za vzniknutú škodu zo zavineného protiprávneho konania, aj keď nebol organizátorom postreku.

Vykonávateľ letecko-chemických prác sa stará o ich technické zabezpečenie, pričom podľa bodu 17 ČSN 46 5810 je veliteľ lietadla povinný ohlásiť sa pred začatím práce u vedúceho výrobného oddelenia okresnej výrobnej poľnohospodárskej správy a v otázke ochrany rastlín prejednať sled práce. Pred začiatkom leteckých zásahov prejedná organizátor s veliteľom lietadla pracovný postup a spôsoby signalizácie. V tom istom bode štátnej normy sa výslovne uvádza, že veliteľ lietadla je povinný vykonávať letecké ošetrovanie podľa pokynov organizátora v súlade s metodikou pre ochranu rastlín stanovenou Ministerstvom poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva.

Medzi povinnosťami organizátora patrí urobiť opatrenia na zamedzenie škody ako aj zvoliť prostriedky, ktorými sa ošetrovanie má vykonať, a určiť termín, kedy má k ošetrovaniu dôjsť.

Súdy sa však v prejednávanej veci nezaoberali v dostatečnej miere otázkou, či pracovník žalovaného podniku pre leteckú činnosť postupoval výlučne podľa pokynov organizátora a či nekonal prípadne z vlastného popudu bez úpravy alebo súhlasu organizátora.

Pri pojednávaní v tejto veci konanom 30. 5. 1973 bol konštatovaný obsah zápisnice spísanej 9. 7. 1970 na MsNV v T., v ktorej sa uvádza, že na postrek lietadlo 8. 7. 1970 dalo príkaz vedenie žalovanej poľnohospodárskej organizácie. Zástupca tejto organizácie však na tomto pojednávaní namietol, že vedenie organizácie nedalo príkaz, ale iba objednávku žalovanému podniku pre leteckú činnosť.

Vykonané dokazovanie neodstránilo rozpory medzi tvrdeniami účastníkov ani v tom smere, či došlo k postreku iba 9. 7. 1970 a či aj 8. 7. 1970. Takisto sa týmto dokazovaním nezistilo, ktorý podľa svojej výpovede dojednal postrekovanie, bol pracovníkom oprávneným konať za organizátora letecko-chemickej činnosti a či pilotovi žalovaného podniku pre leteckú činnosť dal časove aj miestne presnú úpravu urobiť postrek, z ktorého vznikla škoda, prípadne kto iný túto úpravu dal a či išlo o osobu na to oprávnenú.

Došetrenie týchto okolností je potrebné pre zistenie, či sa pri výkone letecko-chemickej činnosti nedopustil zavineného protiprávneho konania aj pracovník žalovaného podniku pre leteckú činnosť a či teda je podľa ustanovenia § 421 O. z. za vzniknutú škodu spoluzodpovedný aj tento žalovaný podnik.

Svojimi rozsudkami porušili teda sudy obidvoch stupňov zákon v ustanoveniach § 1, § 2, § 6, § 120 ods. 1 a § 132 O. s. p. a odvolací súd aj v ustanovení § 219 O. s. p. v súvislosti s ustanoveniami § 421 ods. 1 a § 438 ods. 1 O. z. a vyhlášky č. 37/1963 Zb.

1) teraz v znení vyhlášky č. 35/1978 Zb.